

SLUGA BOŽJI IVAN MERZ

Uz 60. obljetnicu smrti

D. Š.

Hrvatski narod dao je mnogo svetaca našoj Crkvi. Mnogi su od njih ostali »neznani junaci«. Tek manji broj smo povijesno osvijetlili i uzdigli na oltar, kanonski ih uvrstili u kalendar svetaca i blaženika. Jedan od njih, sluga Božji dr. Ivan Merz (1896—1928), profesor, liturgičar i katolički pisac, upravo je na putu prema oltaru. Suputnik svoje generacije, uzdigao se je nad svoje vrijeme: aktivno je u njemu sudjelovao i duhovno ga obnavljao. Svjestan da je vječni život naša sudbina, živio je za Boga i čovjeka; bio je mistik i aktivist istodobno. Neumorni hodočasnik svetoga, zračio je dobrotom i plemenitošću, ljubavlju prema zemlji i Nebu. Sveto je živio i djelovao. Suputnik našega vremena, dao dragi Bog da što prije postane i svetac naših dana, naše Crkve i našega naroda. Donosimo ovdje jedan Merzov tekst, koji je pisao 17. svibnja 1915. u Beču:

Život mi je velik upitnik. Od dana do dana gubi se moja djetinja vjera. Ono prijašnje razlikovanje između dobra i zla nedostaje mi. Pitam se, je li ono što sam prije držao dobrim, uistinu dobro. Što je to »uistinu dobro«, postoji li »dobro«? Svi ovi nazori o svijetu nisu li samo predrasuda? I uvijek tako živim i pitam se. Samo ono što vidim pred sobom uviđam da postoji. Evo, što vidim: šećem na večer po parku i gledam gdje je na svakoj klupi po jedan par, gdje se jedno uz drugo stišću, gdje se sretno smiju, ljube. Faktično, ovaj prirodni zakon postoji, zakon ljubavi. Riječ »ljubav« upotrebljavam u smislu sjetilnog nagnuća muža prema ženi. Na ove parove ne gledam više s prijašnjim okom. Nekad sam držao da je to strast, da je to slabost i ljudska nekarakternost koja se podaje sjetilnom užitku. Za opravdanje ovoga principa moram se pitati: postoji li Bog, ili ne postoji? Onda: što razumijem pod imenom »Bog«?

Faktično: on postoji, ja ga osjećam oko sebe, u sebi, tu, ondje, svagdje. Njegove melodije drže i napunjavu sav svemir. Svaki čovjek čuti dah nečega većega i vječnijega... Dakle, Bog postoji. Onda se pitamo: što je taj Bog, kakav je? Možemo li se moliti? Je li on sposoban. Na ta nam pitanja odgovara naša nutrina u pojedinim jednostavnim slučajevima. Uvrijedim li moje roditelje, silno mi je žao. To je dokaz da osjećaj učinjene nepravde nije predrasuda, nego da u nama postoji pravda. Pravda je princip koji je u nama i sva se nutrina u nama uzrujava, ako radimo protivno ovom principu. I Onaj kojega mi oko sebe osjećamo da je Vječan, do kojeg razum dolazi, kome duša nehotice teži, Taj će jamačno biti Pravednost. Time dolazimo do osobnoga Boga. On postoji i ja tvrdo vjerujem i u najjačim trenucima kušnje i sumnje da je On jedini, vječni, veliki Bog. Kad ovaj postoji, već slijedi da naš život ima neku svrhu. Onda treba još pomisliti na nešto na što ljudi ne misle i što bi ih moglo lako dovesti do prave spoznaje: da ćemo umrijeti. Nekoga silno volimo i taj umre. Nikad, nikad ga više nećemo vidjeti. Pa mi sami puni smo misli, sumnja, težnja, mnijenja. Naše »ja«, koje dojmове prima i vrsta jest sredina oko koje se sve okreće, cio svemir. Sve mi to doživljujemo, katkad se mučimo i patimo. To je dokaz da pravda nije predrasuda, jer ako je tko uzrok naše patnje, ne borimo se realno protiv njega. I sad odjednom umremo. Zašto bi sve ovo? Zašto toliko misli i težnja, kad je sve uzalud, kad propada u ništa, kada duša nije zaseban element, koji je poput duha u »Diable boiteux« zatvoren u bocu. No, to ne može biti. Kad je u prirodi sve tako sjajno udešeno, mora biti i vječnost našeg života u smislu pravednosti. I, uistinu, tome je tako, i u to vjerujem, premda i u trenu, kad ovom djetinjom vjerom osjećam, kad se zgražam nad zlom i kad se topim u molitvi, ostaje u dubini duše opet ona sumnja, onaj veliki upitnik zadnjeg Adama: zašto? Što? I opet, uza svu sumnju — vjerujem.